

הלכות חמץ ומצה

פרק ראשון המצות בפסח
אסור בהנאה
הלל ב"ר יוסי הגלילי דפליג אר"י
יהודה ור' שמעון בפרק כל שעה ו'
וקאל התם ותמה על עמך היאך
חמץ אסור בהנאה כלל ואסור
החמץ ואסור השאור כל'
מ"ה ג' צה מפ"ה שאור מחמץ אחר'
חמץ שנתחמץ מאחרים מחמץ
היו שאור משייבול לאכול לכלב

ושנים ה' חמץ ופסח
ג' שלא לאכול חמץ כל שבעה
ד' שלא לאכול תערובת חמץ כל שבעה
ה' שלא ירמח חמץ כל שבעה
ו' שלא יבצא חמץ כל שבעה
ז' לאכול מצה כלילי הפכה
ח' לספר ביציאת מצרים באותו הלילה
וביאור מצות אלו בפרקים אלו

פרק ראשון

כל האוכל ביום חמץ בפסח פתחלת ליל סו'
עד סוף יום אחד ועשרים בניסן בשני חייב
ברח שנה כי כל אוכל חמץ ונכרתה בשונג
חייב קרבן חטאת קבועה אחד האוכל ואחר
הטמאה ושוחט כ' החמץ בפסח
אסור בהניה ע"ל לא יאכל חמץ לא ידא בו החר אכיל והטמא חמץ ברשותו בפסח

אביד משנה קטן
חמץ חמץ לכל ו' יחידים כמו ה'
המכרש והיוצא בצירא
פרק שלישי כתבארו בר'
דיני הכדיוס
צמה שהיא אחר הכדיוס כגון הכ'
הצבול וכן בשאין הכדיוס נכסית
בצמחה כגון שחל יד להיפ' בטבת
וכן מי שלא טרק בזמנו וזכין
השרי' והביעו' ומי שהא' פטור מן
הכדיוס וז' לו בצבול וכיוצא בו
פרק רביעי כתבארו בו פל'
אי זה חמץ ירס
עובר בקיומו אם שלו או של יארי'
ואם ברשותו או ברשות אחרים
וכן כתבארו בו האסור בקיוס ת'
תערוכת חמץ ומה פחותה ממנו

כתבארו בו דיני החמץ המינין שהן מחמץ ושא' מחמץ ומהמקין המחמץ ומה האסור
לעשותו מחשש חמץ ומה שמות' ממנו וכי' ראי' לנוש פת פסח וכיוצא בזה וכתבארו

פרק ששי כתבארו בו דיני חיוב אכילת המצה מן התורה ואכילת המצה מחא' זה דבר היא ואכילת ליבתה
המחמץ כן באכילתה ומה שאסרו חכמים בטבילה רוצה לומר לאכול בערב הפסח וכן מה
שאסרו לאכול אחריה

כתבארו בו חיוב ספיר הנסים שנעשו לאבותינו מן התורה וחייב הארבעה
בזכות וחייב ההרסות מדבריהם וחייב אכילת המינור שהיא בזמן הזה מדברי
סופרים

כתבארו סדור עשיית מה שכבר קדם ועניין הכרעות ומה שיש בין הזמן ש'
שהיה לנו קרבן לזמן הזה ומי שאין לו ספק מה שארץ לעשות דברים
אלו כיצד יעשה

כי ראוי היה פרק א' להיות קודם להיות כללי לדברים המוזכרים והוא כולל
לארץ התורה בעניין החמץ וכבר קדם לנו שראוי להקדים הכללי לפרטי
ולתקדים ידועת המנוחה לידועת המצה ואחריו פרק שני וראוי היה ל'
להיות קודם למתאחרים להיות ענינו במה שהיא הקדש בזמן וכן במצו פ'
ואחריו פרק
ואחריו פרק רביעי ורוב עניניו הן מן התורה לזה קדם לפרק ה' להיות
רוב עניני פרק חמישי במה שאסרו חכמים מחשש חמץ ומה שהתירו מהיה אפשר לחוש לו וראוי להקדים מה שהא' מן ה'
התורה למה שהא' מדברי סופרים
ואחריו פרק חמישי וסבת קדימתו למתאחרים הוא שראוי להקדים כל מה ש'
סמך לאסור החפץ קודם שיתארו דיני המצה וחיוטה להיות ידיעת המזהר קודמת לידועת המצה ועוד כי
יש בקצת חלקים מן המנוחה הזו רוצה לומר אכילת חמץ עונש כרת ולזה כתב רבנו הלכות חמץ ומצה הקדים חמץ
למצה וכן באותו כמו שכתבארו
במה שהא' מן התורה ופרק שביעי רוב ענינו במה שהא' מדברי סופרים ונס כי ספור הנכס אינו אלא בשעה שמצה ומ'
ומזהר מונחים לפניו ולזה ראוי להקדים ידיעת חיוב האצה לחיוב ספור הנכס ואחריו פרק שביעי וקדימתו
לאחריו מוצא שראוי להקדים ידיעת פרטי המחוייב לידועת סדור עשייתו ורצונו הוא מצעניס ואחריו פרק
שמיני וכבר כתבארו למה כתבארו

פרק חמישי כתבארו בו דיני החמץ המינין שהן מחמץ ושא' מחמץ ומהמקין המחמץ ומה האסור
לעשותו מחשש חמץ ומה שמות' ממנו וכי' ראי' לנוש פת פסח וכיוצא בזה וכתבארו

פרק ששי כתבארו בו דיני חיוב אכילת המצה מן התורה ואכילת המצה מחא' זה דבר היא ואכילת ליבתה
המחמץ כן באכילתה ומה שאסרו חכמים בטבילה רוצה לומר לאכול בערב הפסח וכן מה
שאסרו לאכול אחריה

פרק שביעי כתבארו בו חיוב ספיר הנסים שנעשו לאבותינו מן התורה וחייב הארבעה
בזכות וחייב ההרסות מדבריהם וחייב אכילת המינור שהיא בזמן הזה מדברי
סופרים

פרק שמיני כתבארו סדור עשיית מה שכבר קדם ועניין הכרעות ומה שיש בין הזמן ש'
שהיה לנו קרבן לזמן הזה ומי שאין לו ספק מה שארץ לעשות דברים
אלו כיצד יעשה

כי ראוי היה פרק א' להיות קודם להיות כללי לדברים המוזכרים והוא כולל
לארץ התורה בעניין החמץ וכבר קדם לנו שראוי להקדים הכללי לפרטי
ולתקדים ידועת המנוחה לידועת המצה ואחריו פרק שני וראוי היה ל'
להיות קודם למתאחרים להיות ענינו במה שהיא הקדש בזמן וכן במצו פ'
ואחריו פרק
ואחריו פרק רביעי ורוב עניניו הן מן התורה לזה קדם לפרק ה' להיות
רוב עניני פרק חמישי במה שאסרו חכמים מחשש חמץ ומה שהתירו מהיה אפשר לחוש לו וראוי להקדים מה שהא' מן ה'
התורה למה שהא' מדברי סופרים
ואחריו פרק חמישי וסבת קדימתו למתאחרים הוא שראוי להקדים כל מה ש'
סמך לאסור החפץ קודם שיתארו דיני המצה וחיוטה להיות ידיעת המזהר קודמת לידועת המצה ועוד כי
יש בקצת חלקים מן המנוחה הזו רוצה לומר אכילת חמץ עונש כרת ולזה כתב רבנו הלכות חמץ ומצה הקדים חמץ
למצה וכן באותו כמו שכתבארו
במה שהא' מן התורה ופרק שביעי רוב ענינו במה שהא' מדברי סופרים ונס כי ספור הנכס אינו אלא בשעה שמצה ומ'
ומזהר מונחים לפניו ולזה ראוי להקדים ידיעת חיוב האצה לחיוב ספור הנכס ואחריו פרק שביעי וקדימתו
לאחריו מוצא שראוי להקדים ידיעת פרטי המחוייב לידועת סדור עשייתו ורצונו הוא מצעניס ואחריו פרק
שמיני וכבר כתבארו למה כתבארו

פרק חמישי כתבארו בו דיני החמץ המינין שהן מחמץ ושא' מחמץ ומהמקין המחמץ ומה האסור
לעשותו מחשש חמץ ומה שמות' ממנו וכי' ראי' לנוש פת פסח וכיוצא בזה וכתבארו

פרק ששי כתבארו בו דיני חיוב אכילת המצה מן התורה ואכילת המצה מחא' זה דבר היא ואכילת ליבתה
המחמץ כן באכילתה ומה שאסרו חכמים בטבילה רוצה לומר לאכול בערב הפסח וכן מה
שאסרו לאכול אחריה

פרק שביעי כתבארו בו חיוב ספיר הנסים שנעשו לאבותינו מן התורה וחייב הארבעה
בזכות וחייב ההרסות מדבריהם וחייב אכילת המינור שהיא בזמן הזה מדברי
סופרים

פרק שמיני כתבארו סדור עשיית מה שכבר קדם ועניין הכרעות ומה שיש בין הזמן ש'
שהיה לנו קרבן לזמן הזה ומי שאין לו ספק מה שארץ לעשות דברים
אלו כיצד יעשה

וסבת זה הסדר

הלכות חמץ ומצה פרק ראשון כל האוכל

בית חמץ בפסח וכ' ומשנה פ' דבריהם שמזכיר האוכל חמץ בפסח בכלל המחמץ כרת שיש על שגגתן חטאת ומה ש'
סבת רב' ואחר ממחה ושותה כריתא בחולין בפ' העור והרועב ומימרא ס' ונכרתה הכפס האוכלת לרבות הנותה וכו' כ'
פ' כל שעה חמץ בפסח אסור בהנאה וכו' פ' כל שעה אחר חוקיה מביין לחמץ בפסח שאסור בהנאה וכו' שטאמר
חמץ לא יאכל בו החר אכילה והמציא חמץ ברשותו וכו' זה מביאר בברייתא בפ' שאור שאר'
לגאיה שחזקו וכו' נכתיב בין בבבלין עובר משום
כל יראה וכל ימצא חמץ שאור והוא הנק' כותבארו כן דינס עובר

מגיד משנה

הגהות

ואסור החמץ ואסור השאור וכו' כך דייט משנה אדם
 שאור בכזית וחמץ בככותבת וכו' אמרתי זה חזק
 בזית ואמרנו בגלל לא נחלקו ללא לענין ביעור הכל
 לענין אכילה זה חזק בזית לדברי הכל וקיימא לן ככה
 ובהשגות אלא דוקא לשיעוריהן
 אבל לענין ביעור ולענין אכילה יש
 הפרש הימים שהחמץ אם נפסד
 מחזילות הכלל אינו זקוק לבעור זה
 והשאור אעפ"י שהוא כפול חייב לכל
 לביעור לפי שהוא ראוי לשחקו ולחמו
 בו כמה עיסות אלא אם כן יחדו
 ליציב וטח פניו בטיט ומה ששנינו
 בתוספתא הפת שעפשה חייב לבעור
 מפני שראוי לשחקה וכו' בפת של
 שאור קאמר אי בהמן לא היה צריך
 לזה הטעם עכ"ל באור דבריו דבריה

הסך מעבר עלינו הפסח כו' וישראל
 קודם הפסח מותר לבעורו אחר הפסח כדאיתא פ"ד
 דע"ז דב"ר יצחק יומי פירי מעניי בשביעה קד' דאין הביעור
 ופירשנו להו בשמינית אר' יאנות אכין עבדן וכן ישראל בקנה
 להם חמץ הגלמי יקחו לאחר הפסח
 מה שהסר להם בפסח ולא דמי' לה'
 דאלו ש' פסח דע"ז לא יאמר לבני פסח
 אלה בשבת ואני כחול כו' דהכא
 ליבא למקבליה ונתן דהתם ממי' אם
 התבנו מתחלה מותר וכלבד שלא
 יבאו לחשבנו אבל הכ' שרי ואכ"ל
 להשטין שהרי אין אסור חמץ שעבר
 עליו הפסח לא מנעם קנס וכתב'
 ליבא כלל למקבליה אכילה וכן פס'
 ד"עכ"ל ומעשה ששלחנו פתל
 לישראל ביום האחרון של פס' וקבלנו

הבירה שלא ספרי ישראל וכשנודע לישראל ציוה להנכיחו
 בבית הגוי ולמחר שאלו לר' והתירו משום דהיתרא כיחא לר'
 למקמי ולא היסורא הכא כמי' לא היה דעת הישראל לקנות
 המזן בפסח עד למחר ולא קרי' ביה חמץ של ישראל שעבר
 עליו הפסח עכ"ל וכתב' הורה"ש ביה חמץ של ישראל שעבר
 בתרנגולת ביום האחרון כדלקמן וז"ל ריב"ז מנעשה
 בא לידי ישראל שהיה לו תבוא ואלו בו גוים חמץ בפסח
 והאופה ביזמר של ישראל והביא לישראל ב' כבדות לאופה
 פסח מה שהשיג לו התבוא והאפרית לישראל לקבלם דלא מ
 מבעיא האי חמץ דאסור שזכה בו הישראל בשכר תבואו
 כיון שכך הוא מנהגם והיו חמץ של ישראל שעבר עליו
 הפסח לא אפילו מעות אסור לקבל בשכרו דכיון דחמץ כ
 בפסח אסור בהנאה הוה ליה משתכר באסורי הנאה דאכ"ל
 חמץ של גוי בפסח אסור לישראל ליהנות ממנו דלא יאכל ח
 דמין כת"א אסור הנאה וא' אסור אכילה ומי' אם כבר קבל
 הישראל את המעוה מותר לו ליהנות מהן כדתנן מוכר וקניס
 בדמיהן מקודשת וא' עבד דקב' כפ' בת' דע"ז השוכר את הטפס
 לעשות עמו בין נסך שכרו אסור הא אלא התם בגמ' דקנאה
 הוא שנקנאוהו חכמי' בין נסך ובאסורי הנאה אחרים דאין
 מושפין דמיהם כלל לא קנאו מיהו שרי לישראל להשכיר
 לבני תבואו בפסח על מנת שיאפה בו מצה ואם אפה חמץ
 אין זקוק לו כדתנן התם שכרו למלאכה אחרת אעפ"י שאמר
 לו העבר לי חבית של יין ממקום למקום שברו מומר ויש
 וגוי שיש להם תבוא בשוק פות אסור שיאמר לישראל לבני טול

בפת שאור ובהפסד דאי חמץ וכלל נפסד לא היה צריך ל
 לזה הטעם ואין דעת רבנו לחלק ביניהם וכן כדאיתא ע"ז
 שכתבנו אלו עובדין תבוא הפת שעפשה חייב לבעור משני
 שראוי לשחקה ולחמו בה כמה עיסות אחרות שמעין כן
 א' עזר אומר כמה דברים אמורים טוקניימת לאכילה
 אכל בפת שאור שיחמה לישיבה בעלה ואמרנו בעמדה
 סאין אכילה כר' שמעון אלא אם כן טח פניה בטיט עוד
 שם תגור רבנן הפת שעפשה וכפ' ה' מלאכול אדם והכ' ב
 יכול לאכלה מטמא טומאת אוכלין וכפרת עם הטומאה כ
 בפסח והעלו הגאונים ז"ל הא נפילה מ' אכול לכלל אינו
 חייב לבעור וכן מוכיח שם
 ברייתא דהפת שגפשה חייב לבעור בכלל
 נפילה מלאכול לכלל היא ועלה
 קאמר ר' שמעון כמה
 דברים אמורים
 במוקיימת
 לאכילה אכל בפת שאור
 וכו' מכלל דבבית גמור ע
 עסקין ולא בפת ש
 שאור כדבר
 ה"ה

זל ומן דפת סתם לא מנע ע"ז שאור אלא דאי פת ק
 קאמר והטעם דאף על פי שנפסל

אתה הלקך בשבת ואני כחול ואם התנו מתחלה כשנשעתנו מותר אבל לענין פסח מותר להעבות קודם הפסח וכו' וכל
 הימנו דמים של אותה שביע ולא דמי לישראל וגוי שיש להם טרה בשוק פות כו' דהתם כל הטומא שטורחין בזה של אמצע
 הנא וכו' כטומא בשביל ישראל אבל הכא כיון שנטל את הדמים מתחלה מותר עכ"ל בין במי' בין שלא במי' הרי זה
 אסור ככל שהוא כו' אבל רת' וס' אלתית פהקן דחמץ בפסח כו' כשאר אסורין שכתורה ולא היו גורדי' בשפרי' שלהן ביהמה
 והביאו ראיה לדבריה שהרי לא הוציאו חכמי' מכללם לא טבלו ויין כדך ואין להאריך בזה דהא לא קל הכי וכל הגאונים כאח
 משבימי' ברכי' המא' ואפ"י רת' גופיה לא רצה להקל בדבר ולעשות מעשה אך כשהיה מונא חטה בתרנגול מבושל בפסח לא
 היה מתירה אונס היה מותר להשהותה עד לאחר הפסח ומכלל שכלו שיש שם ספרים ישראל שקבלה בידם שהיו מיומרת רב
 אפי' וכ' ר' בן בון ביהמה וכתב דאם דתא דאמרי' חמץ אסור בכל שהוא היינו דברך לח' ומתעבר אבל ביכף כגון חטה ש
 סמנא אפי' על גבי פסח מליח או צלי או מצה דותחת חותך מקום ביעשעו לפי אומר הדעת וכבר החמץ ודיו ועו' כת' דלא
 אמרי' נותן טעם לפסח מותר לא באיסורי' שאין אסורי' במשהו אבל חמץ שאסורו בכל שהוא לא אט' לאו בטעם תליא מלת

הנחות

ופנים ה'

חמץ וטעם

מגיד ומסנה

קב

ולכך נותני טעם לפסח אסור וראייה מהא דאין קדירות בפסח יסברו ופריך אמאי יסברו לשהיכהו אחר הפסח ו

אע"פ דאין נותן טעם לפסח אכל דת פירש דבכל מקום נותן טעם לפסח מותר עד כאן
מה' זכן כתב דאכילה שריא חלוק על דאין בהא וכן פסק הרם שנותן טעם מותר בפסח אך לעצמו היה תחמיר " ומטה ש
סביבנות בעיני תרגומות כתב פסח אע"פ דלענין טומאה הוי עכור לבעין אסור לא הוי עכור ואסור ביטולא חס כתרש"ל אכל בתלמוד או כתרש"ל ד"צא ורח' הוי מתירין על ידי קליפה ובהפך התרומה מתירו בתלמוד ואסורו כתרש"ל

סלנו לפי שהוספין את השפור ומוליך טעם החמץ בכולו כמו על ידי דומם ומהאי טעמא אפילו יש כמה עופות בפסח כולן אסורין אכל ביוליפה שאינו זוממקומה לא שיק הא טעמא לכן מותר על ידי קליפה עד כאן לשון ספר המצות קאן " והרמק כתב חטה שמתנאת על בשר מלחה או בלי אס כתרסכה אסרת כל אותה חתיכה אכל שאר חתיכות שמתלחו או ככלו עמה ולא נגעו בזה אינם אסורות אכל אותה חתיכה שמתנאת החטה אסורה וה"ל הורה דע"פ ס"י בקליפה כדברי המתירין וכתב ר"ם בתוס' ד' מצא חטה בתרגומות ביום אחרון של פסח והשאה אותה עד הלילה ואכלה וטעמא מנס דיום טוב שני הוא מדרבנן וזה לשון ס' ה"ק ועל חטה שמתנאת במצה אפיה שכתבת בפסח רבינו מנחם היה אסור אפילו שאר המצות שאסור עמהם ופירש אף על גב דקיימא לן דריח לאו מילתא היא מכל מקום במעשה תגור מילתא היא ורבנן יחידא היה מתיר אפילו אותה מצה על ידי קליפה דחמץ אינו משפסג ובראה לאסור אותה מצה ולהתיר האחרות וכן פירש רבנו תם דבמה ריחות אסורין בתלמוד לבד מריח פת בפת לא אסורין ואפילו אותן מצות שננגעו באוזה מצה טבה החטה מותרות שהרי אפילו גבי חלב דומעפסג אמר' ראינו הולך מחתיכה לחתיכה כי אס על ידי דומם דק עכ"ל וז"ל רא"ה חטה שמתנאת במצה אפיה כחלקו בה הראשונים ובס' מורי רבי ז"ל מצאתי דמצה שמתנאת ביום בין חמץ בין צופן אס כתרסכה

אסורים וצ"ל ואס לאו מותרים ואע"פ דאכ"פ קצת דמיקא הוי קצת דמיקא דרבנן ולקולא ובראה בפירוש להתיר שאר כשרת ביום צונקין לא מחמירי בראמרי גבי חלה תגיל לצונקין וכל שכן החטה וכפ"ל בגמ' היטה נמי לא מחמירי בראמרי כל זמן שצ"ק בביטה ובפסח אפיה כיון כן אינה מתחמיר עכ"ל " והרמק כת' מעשה שהעבילו יורה מחמירי ובס' שפס המים לחנו ידרו לבאר ואסורו לשאוב המים בפסח וכן לבאר ואסורו המים וכן כתב רא"ה דהיינו אסורי לדברי האוסרין כ"ט לפסח אכל חטה שכתבה לבאר מותר לדברי הכל דאפי' עיסה אינה בא לידי חימוץ כל זמן שמוטל בצונק כ"ס חטה אכל ד"צא היה מצריך לשפך המים בחוץ שמתנא בהן חטה אכלה ונות שנגעו סבר מן המים התיר דמחמיר אחת לא בלעי ופסק רא"ה בחמץ בפסח שאסור בהנאה בימינו במשנהו שלא ובמינו כ"ט ואסור אף בהנאה חב"ל יס' לו פדיון ערלה דלמאן דאין יש שבה ע"פ בפת יליך הנאה לים הולא והוא הדין להנחן אס נקבעו חמץ של חמץ שאר חמץ כדצ"ק ולא מרע ער לאחר הפסח אע"פ דקפסא קא קפס ד' שמעון הולא ועבר עליו כל יראה מנין די' לו ביה שילא הנאה לים המלח וזהו שלא יחזור הגוי ומכרנה לישראל אחר טהורא ארכא דטעמא בחיטתא כפרק כל שעה עכ"ל "

שלא עשה בה מעשה וסבין אותו טבת מ
סדרות ד' חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנחה לעולם ודבר זה קנס הוא מדברי סופרים מפני שעבר על כל יראה וכל ימצא אסורו אפילו הניחו בשגגה או באונס כד' שלא יניח אדם חמץ בדשותו בפסח כד' ש' שיהנה בו אחר הפסח : ק חמץ שנתערב ברבר אחר חוד הפסח בין בבינו בין שלא בבינו הרי זה אסור בכל שהוא וחמץ של ישראל שעבר עליו חפסח

אין
לוקה
מנס
וכו' זה מבואר במכות ובהרבה מקומות שלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו וכתב שפת המשייר חמץ בפסח והמקדס בכלאים אינו לוקה " חמץ שעבר עליו הפסח וכו' בכל שעה מנסה חמץ סר' ככרי שעבר עליו הפסח מותר

בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שאסור לא יראה לך חמץ ואוקימנא לה בגמרא דדבר תורה מותר וקפסא קנסין ליה מנס דעבר עליה מנס כל יראה וכל ימצא ומבואר בה'כות וכתב רבנו ואפילו הניחו בשגגה או באונס וכו' לומר דעבר עליה לאו דוקא אלא ראוי לעבור עליו לאפוקי חמץ דכרי ברקא וכן פרש' ז"ל דמזכיר הוא וכלמ' מדין ישראל שהרהין חמץ אכל גוי הכוכר כפרק דביעי : שנתערב ברבר אחר וכו' בגמרא ובהלכות אמר

רבא חמץ בזמני בין בזמני בין שלא בימינו אסור ובהלכות ומדלא יהיב שיעורא שיע ממיה במשהו ושלא בזמני בין בזמני בין שלא בימינו מותר כ' שמעון דלא קפס ד' שאע"פ אלא כדאיתיה בעיניה אכל על ידי תערובת לא ופירש ר"ם ז"ל ואפילו שיהא בעיניה ועבר עליה לא קפס למיסר תערובת דיליה עד כאן לשונו . וטעם אסור החמץ בזמני שהוא במשהו כתב רבנו פ' ט' מהלכות מאכלות אסורות לפי שהוא דבר שיש לו מתירין שהרי אחר הפסח יהיה כל התערובת מותר . ויש מי שכת' דלפי טעם זה ה' בתערובת משם שנית ולמעלה בעיר הפסח שהוא במשהו ומדברי רבנו שכתב סוף פ"ד שאפילו נתערב ומתלחט השנה אסור לאכלו בפסח וס' אכאז ועור ס' אכאזיז ויה שאסורו שהתערובת מותר לאחר זמנו אס הוא במקיים תערובת חמץ בפסח אס לאו : אין

אסורים וצ"ל ואס לאו מותרים ואע"פ דאכ"פ קצת דמיקא הוי קצת דמיקא דרבנן ולקולא ובראה בפירוש להתיר שאר כשרת ביום צונקין לא מחמירי בראמרי גבי חלה תגיל לצונקין וכל שכן החטה וכפ"ל בגמ' היטה נמי לא מחמירי בראמרי כל זמן שצ"ק בביטה ובפסח אפיה כיון כן אינה מתחמיר עכ"ל " והרמק כת' מעשה שהעבילו יורה מחמירי ובס' שפס המים לחנו ידרו לבאר ואסורו לשאוב המים בפסח וכן לבאר ואסורו המים וכן כתב רא"ה דהיינו אסורי לדברי האוסרין כ"ט לפסח אכל חטה שכתבה לבאר מותר לדברי הכל דאפי' עיסה אינה בא לידי חימוץ כל זמן שמוטל בצונק כ"ס חטה אכל ד"צא היה מצריך לשפך המים בחוץ שמתנא בהן חטה אכלה ונות שנגעו סבר מן המים התיר דמחמיר אחת לא בלעי ופסק רא"ה בחמץ בפסח שאסור בהנאה בימינו במשנהו שלא ובמינו כ"ט ואסור אף בהנאה חב"ל יס' לו פדיון ערלה דלמאן דאין יש שבה ע"פ בפת יליך הנאה לים הולא והוא הדין להנחן אס נקבעו חמץ של חמץ שאר חמץ כדצ"ק ולא מרע ער לאחר הפסח אע"פ דקפסא קא קפס ד' שמעון הולא ועבר עליו כל יראה מנין די' לו ביה שילא הנאה לים המלח וזהו שלא יחזור הגוי ומכרנה לישראל אחר טהורא ארכא דטעמא בחיטתא כפרק כל שעה עכ"ל "

הנהיג

וְכָל הָאִסְלָחִימָן בְּזֶמֶן הַזֶּה לֹקֵה וְכו' וְהֵיוּ בֶּה' יְהוּדָה וְכָל בֶּה' שְׂמִיעוֹן הָאֶחָד בֵּין לִפְנֵי זְמַנּוֹ בֵּין לְאַחַר זְמַנּוֹ אִינוֹ עוֹבֵר עָלָיו כִּלְאֵל כְּלוֹם דֹּאֵם טָרָק מִי שְׁהוֹצִיאָהוּ לַיְהוּדָה וְלִשְׂמִיעוֹן הִלָּכָה בֶּה' יְהוּדָה וְהָאֵל דְּפִסְקֵי הָאֲמֹרָאִי פִּיכֵל טַעָמָה בֶּה'

אָעפּ שװאָ אַמור בהנייה אַס גתערב בין
בסינו בין שלא בסינו הריזה מותר לאכלו
אַהר הפסח שלא קנסו ונאסרו אלא בחמץ ע
עצמו אבל התעורבת מותר באכילה לאהר ה
הפסח ; אין חייבין כרת אלא על אכילת
עצמו של חמץ אבל עירוב חמץ כגון כותח ה
הבבלי ושכר הגרי וכל הדומה להן מדרבנן
שההמץ מעורב בהן אַס אכלן בפסח לוקה ו
אין בו כרת שנא' כל מהטעת לא תאכלו
במה דרביא אמורים בשאכל כוית ח
חמץ בתוך התעורבת כלרי אכילת שלש ב
ביצים הוא שלוקה מן התורה אבל אַס אין
בהתעורבה כוית כלרי אכילת שלש ביצים א
אַת על פי שאסור לו לאכול אַס אכל אינו ל
לוקה אלא סבין אותו סבת מדרות

בין בנינו בין שלא בנינו ושלל בנינו בנינו במשהו שלל
בנינו בנות: טעם בשאר אסורין דרב כדירא ליה נמי הכי
בכל אסורין שבתורה מין בנינו במשהו והלא לפני זמנו אלפי
הוא בלאו דיוני בשאר אסורין דלא נאסר במשהו כי אם
בנות: טעם לירד' דהכי ק' בשאר אסורין דאטלו בנינו ב
בנות: טעם ומהאי טעמי י' להת' חטא שמצא' במצא אפיו
בערב פסח מקבוע י' או בתרנגולת צלילה או מקבולת
מיתא אם חזרו וחממו את הנוצה או את התרנגולת בפסח ב
בעור שהחטה בתוכה אסור' דחוזרת ונותרת בתוכה טעם
בנינו דהוי במשהו כיון שהחטה עורכה בתוכה ומיהו
מחוסר ש' אין לחוש אבל אם הסירו ממנה ההטה ואח' כך
חממוהו ב'ט שריא דכיון דכבר נתבטל מערב י' שוב אינו

חוזר וביעור וכן ב' לחמץ' שכתבנו קודם הפסח ב' שוב אינו
חוזר לאסור בפסח במשקו וראייה מדרבנ' צמר גמלים וצמר
רחלים שמרפין זה גזה אם רוב גמלים מותר להביא פשתן ל
לפס אלא דאיסור שהוא במשקו כמו בלאים אם יתבטל הצנן
כבר ברוב שוב אינו חוזר וביעור לאסור במשקו ה' בחמץ

ומהאי טעמא אבו מתירין בשר שנמלח קודם הפסח אלפי ש
שלא דקדקו במלחיה לא לזוז בחמץ ולא כבדק המלח מחמץ
וכן עיר אורז שנמלח הדרס פסח אבל שומן וסוכה שמומך

לפני ההבט אשר הכהה חפצי המחבת אשר עושין בה תבטיל חמץ שלקוק וכ'ג' וכן פעמים שנשאר אחר הטיבון שמעבדין בו יטוליש כשאר בו סומך במחבת ומחזירין אותו לשאר השומן ומי'אס יודע סבה מזה יודע כנראה שהמחבת

הנהגות

וסגנים ה'

לא היתה צד ימיה בעת צאתו כי השומן מותר אפילו למאן דאמר כותן טעם לפסח כהנהגתו וזה הפסח נתינת ענינו היה קודם הפסח ומיהו דוקא שבעת מתיבת השומן היה מאהר שהיה מחתבו לשם פסח אבל חותך בעתם א' עב ע' זומר עתה בריא לי שלא היתה המחתבת בת ימיה מלפני אסור בפסח דכ' מילי דלא דמי חכמים עליה לאו אדעתיה ומיהו טעמא אסור בידושל מנה יסבה אפילו לכתא אם עשה א' אותה שלשים יום לפני הפסח ד' דבריוע שלא דקדק בה וכן חותך בני משי' שקורין ורשטא שרבי' למח'טו כדנתיחן אחרין ומטעמ דפי' שח'לטין אותן בתוך תקדירה בלועה מחמץ ועל הדגן שנתח מלחמית ארץ שקורין גרמי א' רבנ' יח'אל סוזה מ'זון גמור ד' דהיינו דקאמר תלמודא פ' כל טעיה דתחמץ כחמור טעמים טוה החימוץ כל בעור שהתבואה כשרטת בארץ ומחמת גזמים בעת הקציר ופעמים בה בתלוג וכשהוא מעורב בתבואה אחרת צריך לכבדו יפה שהיא טעם מאותו שלא נחמ נא' ע' דהוי יבם כיבש מל' יריב ט' טעמא בשעת אפיה ובה צריך ט'

סתמא האפיה קודם פסח דאי בתפח אפילו כל שהוא עכ' כסון הוא ליזהר שלא יהיה כלל מאותו גרמי בתבואה כי לעולם הוא טעם ומתערב תוך התבואה ורובלות הוא לאפיה מנות בפסח וכן הדין בחביות פעמים שנותני עיסה בשללים לרבה הנכדים ומתירין לשנות היין בפסח כיון שטעם החמץ בדים נתבטל קודם הפסח ובת' הפסח חיכו נותן טעם כיון שכבר הוקם החמץ אבל סמוך לפסח א' חדשים אם נתן עיסה בשללי אסור לשנות מאותו חבית בפסח לפי שצריך העיסה רכה וכתוך הפסח נותן טעם כיון ולא ראוי לבשר מלוחה ישנה דשריא בפ' דהתם אפי' אם נשאר משהו חמץ בעין על הפסח את הרי מעבירין אותו בשמירת' אותו לבטל אבל כשהגירמו מעורב בתבואה לעולם הוא טעם ומתערב בשעת הטחנה ושוכ' אי אפשר להפרידו ולפי' זה חבשר המלוח היסנה אין לאוכלו כבלי אם לא ירחבו היטב קודם עלייה ולפעמים כשהוא מולחה כ' כשאר חמץ בעיין על הכשר או אדם אוכל פת עליו באותה טעיה לבן יסליזהר אבל הריכבש מלוחים יסנים מותרין לאוכלן כהנהגת כיון שחמלחן קודם הפסח כמו בער מלוח שניחלחן קודם הפסח וכן גבינה ישנה אבל הכיף דאיכא ל' להפיקי טמא מלוחו בפסח אסורין מיהו כהנ' העולם שלא לאכול הפסח לא' גבינה ישנה ולא דגים מלוחים וטמא ה' היינו טעם שרובלות לאוכלן בלא הרחה כדפירש גבי כסר מלוח דכני דחה כל זה מספר המנות קטן עכ'ל

חמץ ופסח

מנהג משנה

קבא

אלא לאחר זמנו דסתם מתי' אפיה אכל לפסח' מנהג הדין לכללין דקית'לן כר יהודה דל' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה דשני מחלקות הן ומתירי קדאי כפי' לה לר' יהודה חד לפני זמנו וחד לאחר זמנו הלכך קיני' כר' שמעון בחדא דהינו לאחר וכרבי יהודה כלפני זמנו שאלמנו פ'ק דכ' ע' חמץ משש שעות ולמעלה אסור' מכל ל' וסקלו וטרו בהא דאמ' רבא לא תשחט על חמץ דא' חבית לא תשחט את הפסח ועדין חמץ קיים ורבא גופיה הוא דפסק כר' שמעון בפרק כל טעיה ופ' דהלכה כר' ש' ע' דוקא בלא' אבל כלפני הלכה כר' יהודה וכדאמרן ודערת הבאזכים כן סבך מצאנו בהלכות ה' יצחק אבן גיאת'ל וכתב הלכה כר' יהודה וא' ע' דאוקימנא לכתם מהג' כר' שמעון אלמא הלכה כ' כמותו התם לאחר זמנו אבל לפני זמנו לא עב וכן כתב בהלכות כהנאות פסקו שהיא אסור בהנאה אותן שעות ומשמע ש' ד' דאורייתא היא וטעם ש' היא אבל ה' לא' ז' בהשנות וקצרת מפרשים אחרונים וסו' כר' שמעון ככל דבריו ואומרין

שמענות ואילך אין בגין התורה אלא איסור טעם דהיינו שמנוה לכער מאך ביום הראשון כדאיתא פ'ק מדרבא דאמ' לא תשחט על חמץ כדאיתא לעיל אבל מלקות ואיסור הנאה מן התורה ליכא אלו דבריהם ודבר רבנו והבאזכים כדאין עקר' ואסרו חכמים לאכול חמץ וכו' טס פ'ק ועבדו רבנן החקקה יתירא כי היכי דלא ליבע לאיסורא דאורייתא ופ'תהלת טעה פסית וכו' משנה פס' מאיר אומר אוכלין כל ארבע ופ'לך כל חמץ ושורפין כל בתולת טעם ובמרא אחר רב ה'כה כר' יהודה ופירשו כל טעיה דל' יהודה בטעיה ממיס' לא אוכלין אבל כהנין ומבואר בהלכות והטעם שכתב ר' רבי' שאיסור האכיל' בטעיה חמישיית הוא משום יום המנוחן ומשום בגמרא ובהלכות' דא' למדת וכו' עד סוף הפרק מבואר במו' פקדום והמכת מדרות ידועה ככל אשר ט' דבריהם וכבר כתבתי פרק ראשון מהלכות סבת

פרק שני מצות

עשה מן התורה וכו' פ"ק

דכ"ע מיתת חמץ
מז' מעות ולמעלה אסור מכל לן
דכתיב אך ביום הראשון תשביתו
פאור מבתיכם ואמרו לרבות יום
אד' עשר חצות יהיה החמץ מוכתר
ורבא אמר לא תשמו על חמץ וכו'
בראית לעיל "ומהו השבתה
זו וכו' מפרש ד מ' דאוריית'
בבטול בעלמ' כג' ליה ובריק' חמץ
מדרבנן היא ולא רבי יהוד' "הכור'
צריך שיטול היכי מבטל דאמ' הכי
כל חמירא דאיכא ברשותי ליבטל
וליהו בעצמא דארעא וכתוב
בעגור' מפתחא דשליח ממי מבט'
דשלומו של אדם כמותו "

וכן מדברי הספרים שבדקין
ומשביתין וכו' ראש פרק
אור לארבעה עשר בדקין ארז
החמץ לאור הגר ונבמרא טעמא
בשניה שכי' ארס מצויין בבתיהם
לאור הגר יפה לבדיקה אמ' אבי
הלכך האי צורכ' מרבנ' לא ליפתח
בעידיה באורתא דתליסר יגהי
ארבעה מאי יצמיא דלימא משהב'
ליה טעמיתא ויהי לאימנוני ה'
ממנה ופירש רבנו בסוף יב'
וכתבו בתוספות מכאן נראה
שאסור לאכול כליל ארבעה עשר
קדוש בדיקה דילג' אתי לאימנוני

עכ' ובראין דבריהם דכש' הוא " אק
ולא לאור חבקה אלא לאור הגר
באכדירה והאמ' רבא אכסדרה לאורה נבדקין ומרצו לא צריכא לארבעה דבחדר ושאלו דהיכא אי להדי ארבעה הינו
אכסדרה ומרצו אלא לבדקין ואמרו בירושלמי וכי יש חמה בלילה תפתר בשלא בדיק בלילה עכ' אי' ברונה לבדוק
מכבוד יום " ואמצע החצר וכו' שם אמר רבא חצר צריכה בדיקה מפני שהעורכים מצויין שם ופירש רבנו
אמצע חצר וכן פרש"ל " חור מבטל חמץ
מקום שידו מעלת חמץ
אחרת חור שבין יהודי לארמאי בודק
צריך בדיקה מפני הסכנה ופירשו בגמ' סכנה שמה יאמר הגוי בשמים הוא עושה לי ורבנו לא הזכיר חור שבין יהודי
לארמאי " ונראה לי שה' סובר שאין הלכה כפלימו' ולא חייבין להכי וכיון שכתב דין חור שבין ארס לחבירו שכתב
כל אור עד מקום שידו מבעת ממילא משמע שכתבא בין יהודי לארמאי שהיהודי בודק עד מקום שידו מבעת והוא
שכתב רבנו " חורי חמץ שאין מפתק
קאי דאונות שמן
והלא זלמא נכחא הכתוב בה אונות יין ואונות שמן שאין מפתק מהן
א"א טעה בשמן שאכ"פ שמסתפק מהן

והאוכל בשעה ששיית מכין אותו בכת' מ'
מרדות והאוכל בתחלת שעה שבויע' לוקה

פרק שני

מצות עשה מן התורה להשבית החמץ קוד'
ומן איסור אכילתו שנא' ביום הראשון ת'
תשביתו שאור מבתיכם ומפי השמועה
למרו שהראשון זה הוא יום ארבעה עשר
ראיה לדבר זה מה שכתוב בתור' לא תשחט
על חמץ דם ובחי כלומר לא תשחט הפסח
ועדיין החמץ קיים ושהישט הפסח הוא יוב'
ארבעה עשר אחר חצות ומה היא השבת'
זו האסורה בחורה היא שיוסיר החמץ הידוע
לו מרשותו ושאינו ידוע יבטלו בלבו ויהשו'
אוחו כעפר וישים בלבו שאין מרשותו חמץ
כלל ושכל חמץ שבמרשותו הרי הוא כעפר
וכדבר שאין בו צורך כלל ומדברי
סופרים לחפש אחר החמץ במבוא' ובחור'
ולברוק ולהוציאו סבל גבולו וכן מדברי
סופרים שבדקין ומשביתין החמץ בלילה
מהחלת ליל ארבעה עשר לאור הגר מפני
שבליילה כל העם מצויין בבתיים ואור הגר

יפה לבדיקה ואין קובעין מדרש בסוף יום שלשה עשר וכן והחכם לא יתחיל ל'
לקרות בעת זו שפא יבשר ויטעו בבדיקה חמץ בתחלת זמנה אין בודקין לא
לאור הלפנה ולא לאור ההכה ולא לאור האכונה אלא לאור הגר ברא' בחורים
ובנהבאות אבל אכסדרה אורה רב אס בדיקה לאור ההכה דיו ואמצע ההצר א'
אינו צריך בדיקה מפני שהעורכים מצויין שם והן אוכלין כל רבין שיפול שם
חור שכאמצע הבית שבין ארס לחבירו זה בודק עד מקום שידו מבעת וזה בודק
עד מקום שידו מבעת והשאר מבטלו בלילה אבל חור שבין ישראל לגוי אינו בודק
כלל שפא יאמר הגוי בשמים הוא עושה לי אלא מבטלו בלבו ודיו וכל מקום
שאין מפתקין בו חמץ אינו

בודקין לא לאור החמה וכו' שם ת"ר אין בודקין לא לאור חמה ולא לאור לבנה
מפני שאור הגר יפה לבדיקה ואמרו שם האי אור חמה היכי דאמי אלימא ב'
באכדירה והאמ' רבא אכסדרה לאורה נבדקין ומרצו לא צריכא לארבעה דבחדר ושאלו דהיכא אי להדי ארבעה הינו
אכסדרה ומרצו אלא לבדקין ואמרו בירושלמי וכי יש חמה בלילה תפתר בשלא בדיק בלילה עכ' אי' ברונה לבדוק
מכבוד יום " ואמצע החצר וכו' שם אמר רבא חצר צריכה בדיקה מפני שהעורכים מצויין שם ופירש רבנו
אמצע חצר וכן פרש"ל " חור מבטל חמץ
מקום שידו מעלת חמץ
אחרת חור שבין יהודי לארמאי בודק
צריך בדיקה מפני הסכנה ופירשו בגמ' סכנה שמה יאמר הגוי בשמים הוא עושה לי ורבנו לא הזכיר חור שבין יהודי
לארמאי " ונראה לי שה' סובר שאין הלכה כפלימו' ולא חייבין להכי וכיון שכתב דין חור שבין ארס לחבירו שכתב
כל אור עד מקום שידו מבעת ממילא משמע שכתבא בין יהודי לארמאי שהיהודי בודק עד מקום שידו מבעת והוא
שכתב רבנו " חורי חמץ שאין מפתק
קאי דאונות שמן
והלא זלמא נכחא הכתוב בה אונות יין ואונות שמן שאין מפתק מהן
א"א טעה בשמן שאכ"פ שמסתפק מהן

פרק שני

הוא שיטול החמץ בלבו כו' וכן
פרש"ל דבטול מוסי' מקד' דתשביתו
וק' כי ל' עקירה תשביתו זו העברה
ורבנו תס' פירש דבטול יוסי'ל מכו'
דאמרינן ט"ל אי אתה רואה אבל
אתה רואה של אחרים ושל גבוה'
וכשמבטלו הוי הפקר וא' עכ' דאמ'
כל דהוי הפקר צריך ג' זהו מדרבנ'
כדאמ' התם אבל מדאורייתא בחד'
הוי הפקר ומה טעם אמרו דבעינ'
ג' כדי שיהא אחר זוכה ושכים ע'
עדים והא' מילתא לא שיכא בחמץ
ומא' לא כפי בבטול לחוד אלא צריך
גמי העברה משום דחייבין דילג'
אתי למיכל מיניה וכ"פ ר"א :

ואין קובעין מדרש כו' וכתב
בשהק' דאסור לאכול מהחיל'
הלילה עד לאחר הבדיקה עכ' ל'

בודקין לא לאור חמה וכו' שם ת"ר אין בודקין לא לאור חמה ולא לאור לבנה
מפני שאור הגר יפה לבדיקה ואמרו שם האי אור חמה היכי דאמי אלימא ב'
באכדירה והאמ' רבא אכסדרה לאורה נבדקין ומרצו לא צריכא לארבעה דבחדר ושאלו דהיכא אי להדי ארבעה הינו
אכסדרה ומרצו אלא לבדקין ואמרו בירושלמי וכי יש חמה בלילה תפתר בשלא בדיק בלילה עכ' אי' ברונה לבדוק
מכבוד יום " ואמצע החצר וכו' שם אמר רבא חצר צריכה בדיקה מפני שהעורכים מצויין שם ופירש רבנו
אמצע חצר וכן פרש"ל " חור מבטל חמץ
מקום שידו מעלת חמץ
אחרת חור שבין יהודי לארמאי בודק
צריך בדיקה מפני הסכנה ופירשו בגמ' סכנה שמה יאמר הגוי בשמים הוא עושה לי ורבנו לא הזכיר חור שבין יהודי
לארמאי " ונראה לי שה' סובר שאין הלכה כפלימו' ולא חייבין להכי וכיון שכתב דין חור שבין ארס לחבירו שכתב
כל אור עד מקום שידו מבעת ממילא משמע שכתבא בין יהודי לארמאי שהיהודי בודק עד מקום שידו מבעת והוא
שכתב רבנו " חורי חמץ שאין מפתק
קאי דאונות שמן
והלא זלמא נכחא הכתוב בה אונות יין ואונות שמן שאין מפתק מהן
א"א טעה בשמן שאכ"פ שמסתפק מהן

וכתב בהשגות